

MEHMET EROĞLU • Meraklı Adamın On Günü

İletişim Yayınları 2964 • Çağdaş Türkçe Edebiyat 519

ISBN-13: 978-975-05-3025-8

© 2021 İletişim Yayıncılık A.Ş. / 1. BASIM

1. Baskı 2021, İstanbul

EDITÖR Duygu Çayırıcıoğlu

KAPAK Suat Aysu

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Büşra Bakan

BASKI Sena Ofset · SERTİFİKA NO. 45030

Litros Yolu, 2. Matbaacılar Sitesi, B Blok, 6. Kat, No: 4NB 7-9-11
Topkapı, 34010, İstanbul, Tel: 212.613 38 46

CİLT Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 45003

Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak,
Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 40387

Cumhuriyet Caddesi, No. 36, Daire 3, Seyhan Apartmanı,

Harbiye Mahallesi, Elmadag, Şişli 34367 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

MEHMET EROĞLU

Meraklı Adamın On Günü

MEHMET EROĞLU 1948'de İzmir'de doğdu. 1971 yılında ODTÜ'den mezun oldu. Aynı dönemde, 12 Mart Darbesi'nin ardından kurulan Sıkıyönetim Mahkemesi'nce altı yıl hapse mahkûm edildi. 1974 yılındaki genel affın sonra yazmaya başladı. İlk romanı *İssizliğin Ortası*, 1979 Milliyet Roman Ödülü'nü kazanmasına karşın 12 Eylül sıkıyönetim döneminde solcu ve antimilitarist unsurlar taşıdığı gerekçesiyle yayımlanamadı. Romanları ancak 1984 yılından itibaren basılabildi. Milliyet Roman Ödülü'nün ardından Madaralı Roman Ödülü ve Orhan Kemal Roman Armağanı'nı da kazanan *İssizliğin Ortası* ve *Geç Kalmış Ölü'yü* sırasıyla, *Yarım Kalan Yürüyüş* (1986), *Adımı Unutan Adam* (1989), *Yürek Sürgünü* (1994) adlı romanlar izledi. Mehmet Eroğlu 1994-2000 yılları arasında senaryo yazımı ve müzik çalışmaları nedeniyle romana ara verdi. Bu dönemin ardından *Yüz: 1981* (2000), *Zamanın Manzarası* (2002), *Kusma Kulübü* (2004), *Düş Kırınları* (2005), *Bellegin Kış Uykusu* (2006) adlı romanları yayımlandı. Fay Kırığı Üçlemesi'nin ilk kitabı *Mehmet* 2009, ikinci kitap *Emine* 2011 yılında, son kitap *Rojin* ise 2013 yılında yayımlandı. Yazarın Gezi Direnişi sırasında geçen *9,75 Santimetrekare* adlı romanı 2014'te, *Mermer Köşk* (roman) 2017'de, *Kıydan Uzakta* (roman) 2018'de, *İyi Adamın On Günü* (roman) 2019'da ve *Kötü Adamın On Günü* (roman) 2020 yılında yayımlandı. Eroğlu'nun öğrencileri tarafından kitaplarından seçilmiş *Edebi Aforizmalar* (2016) adlı bir kitabı daha vardır.

Mehmet Eroğlu'nun senaryo çalışmaları, televizyon için yazdığı dizilerin (*Sızı*, *İssizliğin Ortası*, *Tutku*) yanı sıra, 1996 yılında İstanbul Film Festivali'nde En İyi Türk Filmi ve FIPRESCI (Uluslararası Sinema Eleştirmenleri Federasyonu) ödülleri kazanan *80. Adım* ve 1997 Antalya Altın Portakal Jüri Özel Ödülü ile 1997 Adana Altın Koza En İyi 3. Film Ödülü'nü kazanan *Solgun Bir Sarı Gül* gibi sinema filmi senaryolarını da içeriyor.

Birinci Gün
(Yalnızlık)
(1 Nisan Çarşamba)

- 1 -

Saat 9.56.

Dört dakika... Beklerken artık saymıyor, düşünüyorum. Sorular, cevaplar...

Başla!

Yalnızlık mı özgürlüktür, özgürlük mü yalnızlık? Ben Hamlet değilim, kararsızlık çekmeyeceğim. Kararım kesin, eminim: Oyum saf ve sessiz yalnızlığa. Özgür olmak istiyorsan, tek başına ol, acı verenden uzak dur. Acı, insanı tutsak alır: Acıma ve yasıma sadakat göstermekten vazgeçtim. Acıya paydos!

Bunlar, bugün itibariyle emin olduğum kararlarım... Kendimi öldürecek kadar cesur değilmişim, listeye bunu da ekliyorum. Aslında intihar olayı, cesarettten daha çok, kişinin kendisini önemsemesiyle ilgili ama maksat liste uzasın...

Özetle ya da uzun lafın kısıası, artık sadece yalnızlığa inanıyorum: “Kişi, ancak tek başına kaldığında özgürdür: yalnızlığın dışındaki her şey özgürlüğünün düşmanıdır...” Eski ve tutkulu yoldaşım Contramal bile... Bu arada beş aydır Contramal kullanmıyorum; bu da saf ve sessiz yalnızlığın, acıdan kurtulmanın da etkili bir yolu olduğunun kanıtı... Listeye bir ek daha

yapayım: Alın yazıma ilgi göstermekten vazgeçmek, kaygıdan kurtulmanın kestirme yolu...

Saat 9.57.

İçki içmiyorum; sigarayı ise iki saatte bir. Ancak sürelerle de sadakatim zayıf: Bazen ortadan kesip, yarı yarıya kısaltıyorum... Kuyruk sokumum uysallaştı, sadece nemli havalarda sızlıyor. Üstüne otura otura, onardım o kırığı...

Her şeye elveda! Yalnızlığa ve özgürlüğe merhaba!

Böyle diyebilirim ama demiyorum. Sessizliğimi koruyorum. Çünkü sessizlik yararlı; göz ardı edilemeyecek kadar çok yararını gördüm. Tabii sessizliğin gizlerini keşfederken üzerinde epeyce düşündüm de: Bazılarının ki yaygaracı, bazılarının ki ise görkemli... Ancak üstünü sıyrır, eğilip yakından bakarsanız, sessizlik dediğimiz şeyin çoğu kez yalan ve inkârdan ibaret olduğunu görürsünüz. Sessiz kalmak, yalan söylemektir; en azından bazen: Mesela yazarken...

Saat 9.58.

Sanırım benimki de böyle: Yani, yalana yakın. Günlük kullanımdan alıp, üstünü temizleyerek kişiselleştirdiğim ve bana ait kıldığım bu sessizlikle mutluyum. Bir: Özgürlüğümü pekiştiriyor. İki: Sanki canlı bir varlığı var, öyle ki, onu susturabildiğim gibi, istediğimde de onunla konuşabiliyorum...

Özetle, kendi kendinin gardıyanı olmayı seçen birisi için, sessizlik iyi bir yoldaş. Üstelik yalnızlığa süs gibi de yakışıyor...

Saat 9.59.

Hâlâ düşünüyorum... Küçümseyici o acımaya ramak kalmış, evlatlara özgü, derin bir merhamet! Kendime duymam gereken buydu ama ben yalnızlığı seçtim. Çünkü merhamet duymak ya da merhametin öznesi olmak, başkasının ya da başkalarının varlığını gerektirir. Merhamet, elveda yalnızlık demek...

Aslında merhametin verdiği acıyı sevebilir, acı çekmenin kullanışlı bir yöntemini de bulabilirdim. Kaba saba bir çilekeşlik değil; sabırlı, tedbirli, hatta soylu bile diyebileceğiniz tür-

den bir acı çekiş... Yine de vazgeçtim, yalnızlığı seçtim. Tek başınalığın göz ardı edilen o önemli faydası yüzünden: Konuşmayı gerektirmemesinden...

Konuşmayı sevmem, çünkü düşünmemi engelliyor. Böyle diyebilirim, ama demiyorum...

Alarm! Saat nihayet 10.00.

Masaya geri dönüp, saat dokuzda ucunu çıkararak hazır ola geçirdiğim sigarayı paketten alıp yakıyorum. Boş A4 kâğıdın üzerindeki bozukluklar dün bıraktığım düzende, dokunulmamış duruyor... "Saçmalama, bu evde senden başka kimse yok ki, kim dokunabilir..." diyerek kendimi azarlayabilirim ama azarlamıyorum. Evvelsi günkü sayı on altıydı, dünse on dört. Bariz bir form düşüklüğü yaşıyorum...

Saat 10.10.

Kontrol saati: Önce bilgisayar: Günün ilk iletisi her zamanki gibi Pınar'dan. Ben de her zamanki gibi okumadan klasöre atmayı kararlaştırıyorum ama yine her zamanki gibi son anda vazgeçiyorum.

Sadık, biliyorum bugün de cevap vermeyeceksin ama ben tekrarlıyorum: İnadi bırak, bir şeyler yaz. Kız, öfkelen, bağır ama şu illet sessizlikten vazgeç! Sessizliğin beni öldürüyor. Aç telefonunu ve beni dinle. İstanbul'a döndüğümünden beri sana kaç mail attım biliyor musun? İşte: Bu, dört yüz kırk ikinci. Anladın mı, inatçı, keçi herif, dört yüz kırk ikinci... İnanmazsan, otur say. Ya mesajlar? Beni anlamanı öyle çok isterdim ki... Kafana sok! Ben seni terk etmedim, sen benimle gelmedin. Ben Eskişehir'de yaşayamazdım. Daha ilk günden söylemiştim sana... Bak artık küfür edeceğim. Yemin ediyorum edeceğim Sadık... Lütfen de diyorum, beni ara, aramazsan yaz...

Geçiniz. Bir parmak darbesiyle, dört yüz kırk ikinciye, dört yüz kırk birincinin yanına savuruyorum.

İkinci ileti: Göksay Yayıncılık, Basım Limited Şirketi'nden:

Merhaba Sadık Adil Öcal Bey,

Yaynevimize ilettiğiniz dosyanızı okuyup değerlendirdik. Elinize, emeğinize, zihninize sağlık. Felsefi düşünce ve yorumlara oldukça yoğun bir şekilde yer verdiğiniz öykülerinizin özgün ve ilginç, örneklerine pek rastlamadığımız metinler olduğu açık. Ancak yazdıklarınızı bir bütün olarak değerlendirdiğimizde, metnin duygusunun hissedilmesinde, heyecanının okura aktarılmasında, özellikle de merak unsurunun devam ettirilmesinde aksaklıklar olduğunu gördük. Kısaca özetlemek gerekirse, öykülerinizde olay ve buna bağlı olarak da gizem ve merak unsurlarının eksik olduğunu düşünüyoruz... Daha da önemlisi, olayların uyarı ve düğüm noktaları belirsiz. Önerme, yan temalar ve en önemlisi kurgu üzerinde durulmamış. Kurgusu sağlam ve dengeli olmayan bir anlatımın okurun ilgisini çekmesi düşünülemez.

Öte yandan öyküleriniz bir olayı, duyguyu, durumu ya da karakteri anlatmak ve yansıtmaktan çok, yer yer felsefi denemeleri, yer yer bilim tarihine ilişkin metinleri, yer yer de tragedya alıntılarını andırıyor. Sanırım bu nedenle öykülerinizde anlatıya çok şey katmayan, olayı ileriye taşımayan, –bilgi verme merakı gibi değerlendirilebilecek– dipnotlara çokça rastlanıyor: Örnekler: Araba altında kalan köpeği için gözyaşı döken bir karakterin anlatıldığı, beş sayfalık, “Adsız” adlı öykünüzdeki yedi dipnottan birincisi: “Apate, Yunan mitolojisinde, ‘hile’nin tecesümü ve tanrıçası Nyx’in kızıdır. Pandora’nın kutusundaki ruhlardan birisiydi. Roma mitolojisinde ona Fraus denilirdi...” İki no’lu dipnot: “Einstein’ın mucize yılı gibi dünyanın da mucize yüzyılı vardı; Pisagor’un doğduğu MÖ 6. yy. gözlem ve deneyimin matematikleştirilmesi, bilim budur. Pisagor’un sloganı: Her şey sayıdır. Bilimin doğumu Pisagorladır” gibi...

Bizce, dipnot ve alıntılardan vazgeçmenizde, karakter betimlemelerine yoğunlaşmanızda, yazılarınızda zaman zaman örneklerine rastladığımız ince mizahi damarınızı geliştirerek derinleştirmenizde, ironik, alaycı bir anlatıyı benimsemenizde yarar var. Bu damar, size yeni pencereler açabilir. Ayrıca bir karakterin en önemli özelliğinin, öykü boyunca değişmesi olduğunu da unutmayın.

Çalışmanız için yayınevimizi tercih etmenizden dolayı teşekkür ederiz. Dosyanız ne yazık ki yukarıda sıralanan nedenlerden dolayı yayın için uygun bulunmamıştır. Farklı edebiyat anlayışları olduğunu bilerek, editöryel bir tercihte bulunduğumuzu hatırlatmak isteriz. Öykülerinizi yeniden gözden geçirip, yenilenen, sadece olaylara odaklaşan bir kurguyla tekrar bize gönderebilirsiniz.

Yazarken Tanrı olmaktan vazgeçip, olaylara biraz da meraklı, sıradan birisinin gözüyle bakmaya ne dersiniz?

Başarı, kolaylıklar ve edebiyatlı, kitaplı günler dileriz.

İyi dileklerle,

Deniz Göksay.

Notlara bakıyorum: Bu dört ayda aldığım on birinci ret! Deniz! Kadının, belki de erkektir, her kimse, cinsiyeti fark etmez, kısaca editörün diyelim, yazdıklarını okuyorum: Kibirli denebilecek bir kayıtsızlıkla, yorum yapmadan, sessizce! Önerme, gizem, merak unsuru, uyarı ve düğüm noktaları, yan tema eksiklikleri, alaycı üslup, karakter betimlemesi ve özellikle kurgu...

Doğruyu söylemem gerekirse beni rahatsız eden geveze editörün sıraladığı eksiklikler değil, iyi dileğinden önceki son o cümle: Edebiyatlı, kitaplı günler... Aslında bu laf, Pınar'ın bana etmediği o küfrü hak ediyor ama ben de o Hain gibi yapıyor, etmiyorum. Çünkü yalnızlığımın süsü sessizliğim de kibirli... Yine de şu anda eğer içiyor olsaydım, kadehimi edebi mutsuzluğum için kaldırırdım.

Saat on yirmide, saat on iki sigarası için kronometreyi çalıştırdıktan sonra pencereye yaklaşıyorum. Aklımda hâlâ cümleler... Hayır, "kitaplı, edebiyatlı" dileği boş verdim, şimdiki, kadının eksikliğinden dem vurduğu, "gizem ve merak unsuru!"

Editörün kadın ya da erkek olması bir şey değiştirir mi? Bu soru da nereden çıktı denebilir, farkındayım. Sorunun nedeni, Deniz Göksay'ın öykülerimde izine rastlamadığı merak: Ret mektubunun cümleleri arasına gizlenmiş, üstü örtülü bir nezaketi, okuyanı incitmeme, hatta yüreklendirme çabasını seziyorum. Bu da editörün cinsiyetinin ibresini kadına döndürüyor.

Karar ve kararlılık listesine ekliyorum. Onaylandı: Deniz Gök-say bir kadın.

Peki, bu nazik kadın ne yazmamı öneriyor? Mizahi bir üs-lupla ya da ironik bir dille kaleme alınmış, sürükleyici, merak uyandıran bir dedektif hikâyesi mi?

Şeytan diyor ki, ona inat, günlük tut! Ama daha perdeyi ara-lamadan bu fikirden vazgeçiyorum. Günlük için olay gerekir. Oysa yalnızlık ve sessizlik, olay yokluğu demektir...

Düşünceyi onaylamadan, irkiliyorum: Erken karar vermiş olabilir miyim? Belki yalnızlığın da günlüğü olur...

Saat on yirmi birde bir tespit: Bugün her şeyden vazgeçiy-o-rum. Hem formsuzum hem de kararsız...

Yana itince penceredeki çarşaf çividen kurtulup üstüme dü-şüyor. Edebiyatımdan sonra gündelik hayatla ilgili bir eksik-lik daha: Perde almalıyım... Yaylarının butlarıma batacağını bi-le bile eski koltuğa oturuyorum. Dışarıdaki siren seslerinin yu-varlanarak yankılandığına bakılırsa, muhtemelen yokuşun üst taraflarında bir olay var: Polis! Belki de itfaiye.

Sıra her gün bu saatlerde yaptığım da: İki yandaki evlerin yı-kılacakmış gibi üzerine eğildiği dar sokağın, öteki sokakla ke-siştği köşedeki, ne zamandan kaldığı belli olmayan, mermer-leri yer yer çatlamış eski çeşmenin başında sergilenecek göste-riyi izlemeye hazırlanıyorum. Ne mi izleyeceğim? Ormanda ya da bir koruda değilim, kuş gözleyecek halim yok. Benim ilgi-lendiklerim dört ayaklı...

Çeşmenin önündeki kuru yalağın başında dört köpek ve ge-ride, sıralarını bekleyen üç kedi... Kediler ve köpekler her gün gördüklerim mi bilmiyorum. Ancak bu mahallenin bütün hay-vanlarının uysal, disiplinli, daha da önemlisi, birbirlerine say-gılı olduğunu belirtmeliyim; akıllılar da.

Sahne hazır, ancak bir süre sonra perde açılmayınca fark edi-yorum: Oyuncular yerlerini almışlar ancak başrol oyuncusu or-tada yok. Yaşlı kadın? Saat on otuz üç. Kesinlikle geç kaldı. Yö-netmen onu oyundan atmalı!

Çarşafı yana bırakırken gözüme çarpıyor: Üstünde mor çi-çek desenleri varmış. Soru: Tavanın ortasından aşağıya sarkan

duyun ucunda içerisini aydınlatacak bir ampul yokken, pencere için perdeye ihtiyaç var mı? Salon gündüzleri dışarıdan görülmeyecek kadar loş oluyor, geceleriyse aydınlanmıyor. Cevap: Yok. Üstelik erken yatma alışkanlığı olan birisi için, gizlemeye değer hiçbir şey barındırmayan salona perde almaya çıkmak, alıp diktirmek, sonra da yerine asmak... Kesinlikle budalalığın dik lsı. Gereksiz zaman kaybı... Böyle rahat ve mutluyum.

İnsanın kendisinin tasarladığı bir yalnızlığın içinde hayatını sürdürmesi kadar mutluluk verici ne olabilir?

Böyle diyebilirdim ama demedim. Çünkü babaannemden kalan bu ev onun kadar sert ve kaba, hiçbir tasarıya izin vermiyor. Evi oda oda fethedip, yaşlı cadının hayaletini kovdum diyebilmeyi de isterdim ama hâlâ kabalığının, acımasızlığının izlerini barındıran odalara girdikçe ürperiyorum! Üstelik hiçbir oda yalnızlığımın sığacağı kadar büyük değil. Bu yüzden evi seve-medim. şansızım. Zaten babaannemle ilgili olup da bana şans getirecek ne olabilir ki?

Kedilerden birisi, tekir olan, beklemekten vazgeçip yokuştan yukarıya çıkmak için nöbet yerini terk edince, birden yaşlı kadının aslında dn de görünmediğini hatırlıyorum. İlginç ve garip! Oysa o kamburu çıkılmış kadını, elimde bir bavulla bu eve girdiğimden beri, neredeyse dört aydır, her gün düzenli olarak o eřme başında kedi ve köpeklere mama verirken gördüm. O, Zeyrek'te karşılaştığım ve yolda rastlasam tanıyacağım ilk kişi.

Aslında yaptığım saçma bir sıralama. Çünkü bu yokuşta to-pu-topu iki kişiyi tanıyorum. O ve bakkal... Duraklıyorum: Gizemli bir olayla, bir muammayla mı karşı karşıyayım, meraklı olmaya mı karar verdim? Kedi köpek besleyen “yaşlı kadını sa-ran muamma...” Yazacak olsaydım, bu, öykü için oldukça sa-ma bir ad olurdu...

Telefonun çınlaması muamma tasarısını sona erdiliyor. Ha-yır, sigara nöbeti bitmedi. Bu bir mesaj. Kimden geldiğini bile-rek bakıyorum. İnatçı Pınar vazgeçmeyecek:

Sadık, canım, bugün nasılsın? Güneřli, güzel bir İstanbul sa-bahından gnaydınlar sana?

Mesajları daha yumuşak, iletilerindeki gibi öfkeli ve buyurgan değil.

Eskişehir’de durum nasıl? Burada virüs korkusundan dışarı çıkmıyoruz. Umarım ölmeden birbirimizi bir daha görebiliriz...

Gülebilirim ama gülmüyorum. Beni hâlâ Eskişehir’de sanması hoşuma gidiyor. Üstelik de daha güven verici...

Bu arada Buket Hanım’la Gülşah Hanım hakkında çıkanları okuyor musun? Çok iğrenç, birileri onlara takmış... Hadi inadi bırak da ara beni. Bak sana yeni fotoğraflar yolluyorum... Senin Pınar’ın, senin kadının hâlâ kulağıma fısıldadığın gibi, su kadar...

Boşuna bekleme sana cevap vermeyeceğim, sessizliğimin ve yalnızlığımın düşmanı...

İçimden düşman sıfatına dönecek ve hain de eklemek geliyor ama eklemiyorum... Bunun yerine çeşmeye dönüyorum. Kediler vazgeçmişler ama dört köpek umutla bekliyor. Normal: Köpekler sadıktır, kedilerse çıkarıcı. Tıpkı Pınar gibi... Bu arada saat on kırk beş. Kadın hâlâ ortalıkta yok...

Saat on birde, süreyi bir kez daha ortasından ikiye bölerek, günün üçüncü sigarasını yakıyorum. Son nefesi, saat on bir yedide, sokağa adımımı atarken içime çekiyorum. Sokakta, Hain Pınar’ın sözünü ettiği o güneş, saat on ikide ortaya çıkacak: O kadar dar ki, ışıkları ancak tam tepeye geldiğinde evlerin ortasında sıkışıp kalmış loşluğa girebiliyor. Bu arada havada garip, dudaklarımdaki nikotin tadını bastıran isli bir nem kokusu var.

Çeşmenin başı ıssız bir loşluğun içinde. Köpekler de kadından umudu kesmiş olmalı. Gizemli bir roman kahramanı olabilecek, hayvan sever yaşlı kadın nerede? Aksatmadan o titrek bacaklarla her gün buraya yürüyerek geldiğine göre, yakınlar da bir yerde yaşıyor olmalı.

Elde var bir: Bu, muammayı çözmek için bir ipucu olabilir... Belki de ölmüştür; virüs önce yaşlıları hallediyormuş... Eğer öldüyse, yazılıp yazılmayacağı da muamma olan hikâye daha başlamadan bitti demektir.

Yaklaşınca görüyorum: Köpekler masayı terk etmemişler, az öteye kamp kurmuşlar. Kuyruksallayanlara bakmadan yokuşu

tırmanıyorum. Süt, ekmek, sigara, belki bir gazete... Hoş, bak-
kal her zaman gazete getirmiyor ya.

Dükkân küf kokuyor, dışarıdaki loşluk burasını da doldur-
muş. Kapının eşiğinde pusuya yatmış gibi bekleyen adamı gö-
rür görmez, yine aynı duyguyla irkiliyorum: Tekme atacak;
adamın yaşlı bir katır kadar ifadesiz bir yüzü var.

“Sabah şeriflerin hayırlı olsun komşu!” Günaydın diye karşı-
lık vermem gerekiyor ama vermiyorum. “Zaman uçtu gitti. Bak
iki ay ne çabuk geçti.” Taşınalı dört ay oldu diye düzeltmem de
gerekiyor ama iki ay için onu utandırmayacağım, susuyorum.
Utandırmadığım adam, sorulardan oluşan monoloğunu sürdürü-
yor: “Maske ister misin? Burun kısmı telli; tanesi beş lira...”
Pes! Ama pes demeden de susuyorum. “Pahalı mı geldi?” En
aşağı on misline sattığına eminim! Pahalı demiyor, sessizliğime
sadık kalıyorum. “Vallahi, Allah inandırınsın, ben dört liradan al-
dım. Karaborsaya düştü bile...” Ne zaman umudunu kesecek?
Son hamleyi de yapıyor: “Bak söylemedi deme, buralarda ecza-
ne meczane bulamazsın. Bulsan da maske, kolonya, dezenfek-
tasyon kalmamıştır zaten... Belediyeye de güvenme. Zaten hep-
sinin kapısına kilit vuracaklar, gidişat öyle. Malum, artık kanu-
na falana da gerek yok, işler hızlı, daha kolay...” Sütü, ekme-
ği, sigarayı işaretlerle gösteriyorum. Bugün de gazete yok. Adam,
“Pek konuşmuyorsun?” diyor. Tekme mesafesinden çıkıp, eli-
mi boğazıma götürüyorum. “Gırtlak? Kanseri mi yoksa?” Katır
matır ama adamın kurgucu bir tarafı var: Hemen en dramatik
sonu yakıştırdı bana. Virüs etkisi olmalı. Susuyorum. Kararsız-
lığı belki biraz sessizlik bağışlar bana. “Yangını duydun mu?”
Demek siren sesi itfaiyeye aitmiş... “Bir ayda üç ev kül oldu. Eh,
sit alanı falan deyip harabelere çivi çakturmazlarsa, sonu böy-
le olur. Zaten in cin top atıyor. Bak! Yokuştaki evlerin yarısın-
dan fazlası boş. Bu belediye ile olmaz...” Önündeki kâğıda al-
dıklarımın fiyatlarını alt alta yazıp topluyor sonra da kalın bir
çizginin altındaki rakamı gösteriyor. Listeye maskeyi de ekle-
miş. “Mal oluş fiyatına verdim, dört liradan,” diyor fark ettiği-
mi fark edince. Hayır, bir lira olsun diyecek halim yok. Topla-
ma sağlaması yapmadan parayı veriyorum. “İçinde oturan ol-

mazsa, ahşap eve ne denir?” Yoksa bilmece de mi satıyor? Ne bileyim ben. Ama o biliyor: “Çıra, çıra... Zeyrek bu gidişle yanıp kül olacak... Sonra söylemedi demeyin... Bu arada, kolonya akşamüstü gelecek. Biraz zamlandı ama...”

Adam başka bir şey satmaktan umudunu kesince çeşme başına gelen kadını soruyorum. Kısa bir cümleyle. İfadesiz yüzdeki gözler açılıyor. Soru değil, sesimin çıkması şaşırttı onu.

“Şaziye Bacı... Arka sokakta. On yedi numara... Giriş katı... Görürsen, Hayri Efendi defterde yer kalmadı diyor, deyiver.” Elindeki veresiye defteri mi? “O berduş torununa söylesin, yan gelip yatacağına iş bulsun serseri...”

Eğer yazmaya karar verirsem, bu adam ilginç bir karakter olabilir. İki adım sonra fikrimi değiştiriyorum: Karakterden çok tipe benziyor. Çünkü onunla ilgili ne anlattırsan anlat, başına ne gelirse gelsin bu adam hep katır kalır. Karakter değişir, tip değişmez...

Önce çeşmenin başına iniyor, ekmeği küçük parçalara bölüp, üzerlerine yumuşasın diye bolca süt döküyorum. Ortalıkta ne köpek ne de kedi var ama sütün kokusunu alacak keskin burunlu biri nasılsa çıkar. Kısa bir mola. Eve geri mi döneceğim?

Yokuşa bakıyorum. En fazla on dakikalık bir tırmanış. Eğer aklımdan geçeni yapacaksam bu meraktan mı, yoksa günlerdir yürümediğim, bacaklarımı açmak için mi olacak?

Soruya cevap vermeden yürümeye başlıyorum. Saymadan. Eskiden adımlarımı sayardım. Sağdan soldan bir-iki kişi geçiyor. Hiçbirisinde maske yok. Aynı kafadayız: Benimki de cebimde. Siyah su akıntısıyla yokuşun ortasında buluşuyoruz. Ben yukarı çıkarken, ince dere, Marmara’ya kadar sürecek yolculuğunun daha başında. Geride, sokağın üstünde, çatıların arasına serilmiş Haliç, yaklaşan isten habersiz, maviden çok kurşuni... Sigara alarmına ne kadar kaldı?

Yanmış evi, daha doğrusu kömürleşmiş, is kokan ahşap yığınının sola, katır Hayri’nin tarif ettiği sokağa dönerken fark ediyorum. Eskiliği renkli badana ve boya ile gizlenmeye çalışılmış iki-üç katlı evlerin dizildiği sokakta, çekilmiş bir diş gibi görü-

nüyor. Sevimsiz ve tehditkâr bir görüntü. Önü hâlâ kalabalık. Heyecanla olayı anlatanlar, birkaç saat önce yanmaktan kurtulan komşular olmalı. Haklılar, çürük mutlaka yandakine atlar...

Tam o anda duruyorum. Su ya da koku yüzünden değil, hayatım boyunca birçok kez tekrarladığım o soru yüzünden. Bu saçmalığı neden yapıyorum? Bir fikrim yok. Yoksa bende gizli, yazarken bir türlü ortaya çıkaramadığım o sihirli merak duygusu mu var?

Bilmiyorum. Bildiğim ne zaman birisini arasam, başımın derde girdiği. Peki neden? Bilmece çözmek kendini çözmek, başkalarını aramaksa, kendini aramaktır... Bulduğum cevaba, bulan ben olmasam, küfredeceğim. Gülümsemekle yetiniyorum. Tevfik, Ferhat? Bu seferki onlar gibi genç ve erkek değil, yaşlı bir kadın...

Deniz Göksay'ın kışkırtmalarına aldırmamalıyım diye diye yürümeye devam ediyor ve az sonra yaşlı kadını, daha aramadan buluyorum: Şaziye, yaklaşık otuz metre yukarıdaki evin önünde, basamaklara oturmuş kadından başkası olamaz.

Kısa yürüyüş beni evin önüne götürüyor. Evet, on yedi numara burası.

Deniz Göksay için betimleme: Kadın, yetmişini geçmiş olmalı. Hemen dudaklarının dibinde, yediği yemekten artakalmış bir parçayı andıran, küçük bir et beni; nasılsa saçları gibi beyazlaşmış! Hüzünlü bir görünüşü var. Sefaletin eşlik ettiği bir hüznün bu: Bundan daha iç kıyıcı ne var?

Betimleme tamam ama günlük buluşmaya gelmeyen gizemli yaşlı kadının etrafında oluşan muamma daha başlamadan sonra erdi... Bir süre konuşmadan birbirimizi süzüyoruz. Kadın esniyor, esneyince yüzü dalgalanıyor, et beni kenara doğru hareket ediyor.

Karşısına geçip dik dik bakan ben olduğuma göre, konuşmayı da benim başlatmam gerek:

“Hayri Efendi'den aldım adresini...”

“Kaç paraymış ki borcum?”

Kadının öfkesinden çok tepkisinin çabukluğu faka bastırıyor beni. Yaşından daha genç bir sesi var. Yanlış anladın diyeceğim,

Şaziye, “Hesap bilmez o,” diyor. “Torun dedi bana. Sekizle dokuz, yirmiye toplar diyormuş...” Anlaşılan Hayri’nin haylaz dediği torunun matematiği iyi. “Kaç eder?”

Beni ilgilendirmez demek istiyorum ama, “Yirmi etmez,” diyorum. Şaziye veresiye defterine geri dönecek, ben ondan önce davranarak muammaya geri dönüyorum: “Köpekler, kediler aç... İki gündür çeşmeye inmeyince merak ettim, sana bakayım dedim.” Kadın, para tahsilatı için gelmediğini anlayanca, merakıma aldırmadan ilgisini yitiriyor. Başörtüsünü düzeltip, ucunu sıkıca çenesine sıkıştırıyor. “İyi misin diye.”

Ama yine aniden, “Mutema yeni çuval getirmede,” diyor. “Yem alacak para bende ne gezer?” Mutema mı? O da kim? Ne biçim bir ad bu? Kadın merakımı bölüyor: Birden, sanki taş almış gibi yere eğilip, bağırıyor: “Hoşt lan... Hışt lan!” Arkaya dönüyorum. İki-üç metre geride küçük, beyaz bir köpek! Garip! Sokak köpeği olamayacak kadar bakımlı. Kuyruğunu sallıyor. Neşeli bir şey. “Sittir git.”

Köpek, hakarete uğradığından habersiz, arkasını dönüp, kaçacağına daha da yaklaşıyor. Budala, şimdi, taş yok ama terliği, kafasına yiyecek... Kesin! Hayatında hiç küfür yememiş, bir muhallebi köpeği bu...

Korkutmak en iyisi. Ayağımı yere vuruyorum. Hayvan uzaklaşınca kadın devam ediyor:

“Mutela getirinceye kadar...” Kadın cümlesinin yarısında fikir değiştiriyor: “Ama getiremez gari... Öldürmüşlerdir onu şimdiye.” Şaziye 1 Nisan şakası yapmıyorsa, biraz önce, onu bulduğumda açılmadan kapanan muammanın bir yenisi dudaklarında şekilleniyor. Şu an, kurguda kesinlikle bir düğüm noktası sayılır. Yoksa bir uyarı noktası mı? “Peşinde adam vardı.” Nereden biliyorsun, kim peşinde diyeceğim, ama demiyorum. Kadın anlatıyor, oldukça boşboğaz: “Kan davasından kaçıp geldik biz buraya. Mardin’den. Peşinde birisi olan, nasıl bakar biliriz...” Göz göze geliyoruz. İkna edici bakışları var. “Kanlısı peşinde... Çok telaşı vardı... Zaten az kaldı...”

“O da mı Mardinli?” diyorum. Kadın boş boş bakıyor. “Mutela...”